

Jula Sverige AB
Box 363
532 24 Skara

Beslut

1. Konsumentverket förbjuder Jula Sverige AB, 556944-7856, vid äventyr av vite om enmiljon (1 000 000) kronor att sälja varan "solsäng" med artikelnummer 000858 och 000859.
2. Konsumentverket förelägger Jula Sverige AB att återkalla varan "solsäng" med artikelnummer 000858 och 000859 från samtliga konsumenter som innehar den. Återkallelsen ska genomföras antingen på så sätt att varan tas tillbaka av Jula Sverige AB mot utgivande av ersättning för konsumentens anskaffningskostnad eller på så sätt att varan tas tillbaka i utbyte mot en annan felfri solsäng.
3. Konsumentverket förelägger Jula Sverige AB att senast tre månader efter mottagandet av detta beslut skriftligen redovisa till Konsumentverket hur återkallelsen har genomförts och resultatet av återkallelsen.
4. Jula Sverige AB förpliktas att utge sextusenfemhundra (6 500) kronor till konsumentverket till ersättning av myndighetens kostnader i samband med provning av varan.
5. Besluten i punkterna 1 och 2 gäller omedelbart.

Information om vite

Ett beslut vid vite innebär inte att Jula Sverige AB är skyldigt att betala det förelagda vitet. Vitet aktualiseras om bolaget överträder det meddelade beslutet och domstol på Konsumentverkets begäran beslutar att bolaget ska betala vitet.

Skäl för beslutet

Bakgrund

Den 29 juni 2018 mottog Konsumentverket en anmälan av vilken det framgick att en konsument åsamkats en klämskada i samband med användning av en solsäng som tillhandahållits av Jula Sverige AB. Av anmälan framgick att klämskadan medfört att den första leden på konsumentens vänstra pekfinger behövt amputeras på sjukhus. Vid efterföljande kontakter med anmälaren framkom att solsängen hade artikelnummer 000858 och tillhandahölls under varumärket Kayoba. Solsängen förekommer även i en annan färg under artikelnummer 000859.

Anmälares beskrivning av händelseförloppet innehöll i huvudsak följande uppgifter. Skadan uppstod när konsumenten skulle sätta sig på sängen. Solsängens ben har inget stoppläge förutom mot ramen. När konsumenten satte sig ner var solsängsbenen inte riktigt i läge. Fingret hamnade i kläm och belastades av hela konsumentens tyngd, varvid fingret nöps fast och skalades av så att benstumpen stack fram och resterande satt fast i sängen. På akutmottagningen konstaterades att det inte var möjligt att sy tillbaka stumpen, utan fingret var tvunget att amputeras vid första leden.

Konsumentverket har under handläggningen korresponderat med anmälaren och Jula Sverige AB. Konsumentverket har även tagit del av bruksanvisningen till solsängen och undersökt ett begagnat exemplar av varan som tillhandahållits av Jula Sverige AB. I juni 2019 har Konsumentverket även införskaffat ett fabriksnytt exemplar av solsängen och låtit prova exemplaret mot standarden EN 581-1. Konsumentverket har därtill utfört en riskvärdering av varan.

Jula Sverige AB har i ärendet sammanfattningsvis gjort gällande att varan uppfyller standarden EN 581-1 och att varan därmed ska presumeras vara säker. Jula Sverige AB har även gjort gällande att sannolikheten för skada är så liten att varan ska betraktas som säker. Därutöver har Jula Sverige AB gjort gällande att risken inte är tillräckligt stor för att motivera att solsängen återkallas från konsument.

Jula Sverige AB har åberopat utredning i form av testrapporter från Eurofins Product Testing Service (Shanghai) Co., Ltd. I testrapporterna anges att solsängen uppfyller de i ärendet relevanta säkerhetskraven i EN 581-1.

Tillämpliga regler

Produktsäkerhetslagen (2004:451) är tillämplig i fråga om bl.a. varor som tillhandahålls i näringsverksamhet, se 2 § produktsäkerhetslagen. En förutsättning är att varan är avsedd för konsumenter eller kan antas komma att användas av konsumenter.

Av 7 § produktsäkerhetslagen framgår att varor som tillhandahålls av näringsidkare ska vara säkra.

Enligt 8 § produktsäkerhetslagen är en vara säker om den vid normal eller rimligen förutsebar användning och livslängd inte för med sig någon risk för människors hälsa och säkerhet eller bara en låg risk. Denna risk måste dock vara godtagbar med beaktande av hur varan används och ska vara förenlig med en hög skyddsnivå när det gäller människors hälsa och säkerhet. En vara är farlig om den inte motsvarar kraven för en säker vara.

I 9 § produktsäkerhetslagen framgår att vid bedömningen av om en risk hos en vara ska anses som godtagbar och förenlig med en hög skyddsnivå så ska hänsyn särskilt tas till bl.a. en varas egenskaper, information som lämnas om varan samt risker som varan kan föra med sig för vissa konsumentgrupper, särskilt barn och äldre.

Enligt 11 § produktsäkerhetslagen ska en vara som uppfyller en svensk standard som överför en Europastandard anses säker i fråga om sådana risker som omfattas av den svenska standarden, om Europeiska kommissionen enligt artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet har offentliggjort en hänvisning till Europastandarden i Europeiska unionens officiella tidning.

Standarden EN 581-1 har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning på det sätt som avses i 11 § produktsäkerhetslagen. Standarden innehåller säkerhetskrav i avsnitt 5.

Av säkerhetskraven i standardens avsnitt 5.3.3 framgår att de krafter som appliceras under normal användning inte får ge upphov till åtkomliga kompressionspunkter (*en. squeeze points*) och att kompressionspunkter inte är acceptabla om de ger upphov till skaderisker som skapas av användarens vikt vid normal rörelse och användning, exempelvis när användaren försöker flytta sittytan genom att lyfta densamma.

Enligt 15 § produktsäkerhetslagen ska en tillverkare som har tillhandahållit en farlig vara utan dröjsmål återkalla varan från de distributörer som innehar den, om det behövs för att förebygga skadefall. Är denna åtgärd inte tillräcklig för att förebygga skadefall ska tillverkaren utan dröjsmål återkalla varan från de konsumenter som innehar den. Återkallelsen ska ske i en omfattning som är skälig med hänsyn till behovet av att förebygga skadefall.

Av 27 § produktsäkerhetslagen framgår att tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att produktsäkerhetslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska efterlevas. Ett föreläggande eller förbud får meddelas även om en vara ska

anses säker enligt 11 § produktsäkerhetslagen om det visar sig att varan trots detta är farlig.

Av 3 § produktsäkerhetsförordningen (2004:469) framgår det att Konsumentverket är tillsynsmyndighet.

Av 30 § produktsäkerhetslagen framgår att ett föreläggande eller förbud enligt bl.a. 27 § samma lag får meddelas varje näringsidkare som tillhandahåller, har tillhandahållit, tar befattning med eller har tagit befattning med en farlig vara.

Ett föreläggande eller förbud ska enligt 31 § produktsäkerhetslagen förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Av 45 § produktsäkerhetslagen framgår att Konsumentverket får bestämma att dess beslut enligt 27 § samma lag ska gälla omedelbart.

Enligt 11 § produktsäkerhetsförordningen (2004:469) ska en näringsidkare som ska tillhandahålla varuprover och liknande enligt 26 § produktsäkerhetslagen ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för provtagning och undersökning av prover, om varan vid undersökning visar sig vara farlig.

Bedömning

Jula Sverige AB har genom att sälja solsängen tillhandahållit varan på det sätt som krävs för att vidta tvingande åtgärder mot företaget.

Uppfyller varan säkerhetskraven i standarden EN 581-1?

En vara som uppfyller säkerhetskraven i standarden EN 581-1 ska presumeras vara säker. I ärendet är det därför av betydelse om solsängen uppfyller säkerhetskraven eller inte.

Utredningen i ärendet innehåller flera olika testrapporter som behandlar säkerhetskraven i standardens avsnitt 5.3.1 och 5.3.3.

I frågan om vilket eller vilka av standardens säkerhetskrav som är tillämpliga gör Konsumentverket följande bedömning. Kravet i avsnitt 5.3.1 är inte tillämpligt i ärendet eftersom den kompressionspunkt som gett upphov till skadan inte enbart uppstår när solsängen reses, flyttas eller fälls ihop. Istället är det enligt Konsumentverkets bedömning säkerhetskravet i standardens avsnitt 5.3.3 som är tillämpligt. Till skillnad från kravet i avsnitt 5.3.1 tar avsnitt 5.3.3 sikte på kompressionspunkter som skapas av användarens vikt under normal användning av solsängen.

I en av de testrapporter som åberopats av Jula Sverige AB anges att solsängen uppfyller säkerhetskravet i avsnitt 5.3.3. I rapporten från den provning av

solsängen som Konsumentverket har låtit utföra anges att solsängen inte uppfyller det nämnda säkerhetskravet.

Jula Sverige AB har framhållit att skillnaderna mellan provningsresultaten kan bero på att de olika testinstituten har gjort olika bedömningar av vad som innefattas i begreppet "normal användning". Som Konsumentverket har förstått Jula Sverige AB ifrågasätter företaget även om avsnitt 5.3.3 i standarden är tillämpligt eftersom solsängens ben inte var fullt utfällda vid skadetillfället.

Den testrapport som Jula Sverige AB åberopat redogör inte för de överväganden som testinstitutet har gjort i samband med provningen. I rapporten från provningen som Konsumentverket låtit utföra anges att det finns en uppenbar risk att klämma fingrarna när man sittande i sängen vill flytta den eller ändra position och att det är ett naturligt sätt att ta tag i kanten vid fotändan för att vrida eller flytta sängen.

Konsumentverket gör följande bedömning. Kompressionspunkten som ger upphov till skaderisken skapas av användarens vikt i samband med att denne sätter sig på solsängen. Solsängen har inte någon mekanism som låser benen i fullt utfällt läge. Detta medför att sängens ben kan komma i rörelse även under normal användning. En handling som innebär att användaren sätter sig på sängens kortända när benen inte är fullt utfällda får därmed anses utgöra normal användning av solsängen. Med hänsyn till att sängens sits befinner sig endast cirka 30 centimeter ovan mark när användaren sätter sig i den får det även anses utgöra normal användning att ta stöd med händerna i sängens ram när rörelsen utförs. Kompressionspunkten uppstår således under sådana omständigheter att säkerhetskravet i standardens avsnitt 5.3.3 inte är uppfyllt. Det föreligger därmed inte någon presumtion för att varan är säker.

Är varan säker trots att den avviker från en gällande standard?

Eftersom varan inte uppfyller den gällande standardens säkerhetskrav åligger det Jula Sverige AB att bevisa att varan ändå är säker. Jula Sverige AB har därvid framhållit att sannolikheten för skadehändelsen är låg.

För att en vara ska bedömas som säker får den inte medföra någon risk för människors hälsa och säkerhet eller bara en låg risk. Om risken är låg ska den även vara godtagbar med beaktande av hur varan används och vara förenlig med en hög skyddsnivå när det gäller människors hälsa och säkerhet.

Enligt Konsumentverkets bedömning får skadescenariot i detta fall bedömas ha låg sannolikhet. Eftersom skadescenariot kan leda till att användaren förlorar en del av sin kropp är dock allvarlighetsgraden så hög att risken inte kan anses vara låg. Vad Jula Sverige AB framfört i övrigt föranleder inte någon annan bedömning.

Konsumentverket finner därför att Jula Sverige AB inte har visat att varan är säker trots att den avviker från en gällande standard. Solsängen är därmed att anse som farlig.

Ska Jula Sverige AB förbjudas att tillhandahålla solsängen?

Varor som tillhandahålls av näringsidkare ska vara säkra. Eftersom solsängen är farlig får den inte tillhandahållas. Försäljningen av solsängen har fortsatt efter den tidpunkt då Jula Sverige AB fick kännedom om den inträffade skadehändelsen. Det finns därmed skäl att förbjuda Jula Sverige AB att sälja varan.

Ska Jula Sverige AB förpliktas att återkalla solsängen från konsument?

En solsäng är en typ av vara som har lång livslängd. De används normalt endast under delar av året och under flera på varandra följande säsonger. Med hänsyn till detta kan det inte anses utgöra en tillräckligt effektiv åtgärd att förordna om att Jula Sverige AB ska lämna varningsinformation beträffande solsängens risker. Konsumentverket bedömer att det, i syfte att förebygga skadefall i tillräcklig utsträckning, inte är möjligt att tillgodose konsumentens skyddsintresset på något mindre ingripande sätt än genom en återkallelse av varan från konsument.

Jula Sverige AB har inte frivilligt åtagit sig att återkalla varan. Det finns därför skäl att förelägga Jula Sverige AB att vidta återkallelseåtgärder. Föreläggandet om återkallelse ska av proportionalitetsskäl formuleras på så sätt att Jula Sverige AB ges en valrätt mellan att, mot återfående mot den farliga solsängen, leverera en annan felfri solsäng eller utge ersättning för konsumentens anskaffningskostnad.

I syfte att följa upp att återkallelsen genomförs på ett effektivt sätt föreligger det även skäl att förelägga Jula Sverige AB att redovisa till Konsumentverket hur återkallelsen har genomförts och resultatet av återkallelsen.

Vilka varor ska tillhandahållandeförbudet och föreläggandet om återkallelse avse?

I Jula Sverige AB:s sortiment har samma solsäng tillhandahållits under två olika artikelnummer, vilket beror på att sängen sålts i två olika färgställningar. Eftersom den aktuella personskaderisken föreligger oavsett färgställning ska återkallelsen avse såväl artikelnummer 000858 som artikelnummer 000859.

Kostnader för provning av vara

Jula Sverige AB är en sådan näringsidkare som ska tillhandahålla varuprover och liknande enligt 26 § produktsäkerhetslagen. Det varuprov som undersökts i ärendet har visat sig vara farligt. Det finns därmed skäl att förordna att Jula

Sverige AB ska förpliktas att ersätta Konsumentverkets kostnader för undersökningen av varan.

Vite

Beslutet ska förenas med vite i de delar det gäller tillhandahållandeförbud, återkallelse och redovisning av återkallelsen eftersom det inte finns några särskilda skäl däremot.

Omedelbar verkställighet

Med hänsyn till skaderisken och intresset att endast säkra varor ska förekomma på marknaden finns det skäl att förordna om omedelbar verkställighet i de delar beslutet avser försäljningsförbud och förordnande om återkallelse.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten i Karlstad. Överklagandet ska vara skriftligt och ange vilket beslut som överklagas. Klaganden ska redovisa skälen till att denne anser att beslutet ska ändras. Överklagandet ska vara ställt till Förvaltningsrätten men skickas till Konsumentverket, Box 48, 651 02 Karlstad. Överklagandet ska ha kommit in till Konsumentverket inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet.

Daniel Karfs
Biträdande avdelningschef

Kristofer Johannesson
Enhetschef